

7efa` [S
ISSP 2013 – National Identity III
Questionnaire
(7efa` [S`)

RAHVUS, SALLIVUS JA VÕRDNE KOHTLEMINE EESTIS 2013

Küsitaja nimi _____, töötõendi nr _____

1. Intervjuu toimumise koht:

- 1 Tallinn
- 2 Harjumaa
- 3 Hiiumaa
- 4 Ida-Virumaa
- 5 Jõgevamaa
- 6 Järvamaa
- 7 Läänemaa
- 8 Lääne-Virumaa
- 9 Põlvamaa
- 10 Pärnumaa
- 11 Raplamaa
- 12 Saaremaa
- 13 Tartumaa
- 14 Valgamaa
- 15 Viljandimaa
- 16 Võrumaa

2. Asulatüüp:

- 1 Pealinn
- 2 Suur linn (Tartu, Pärnu, Narva, Kohtla-Järve)
- 3 Maakonnakeskus
- 4 Muu linn, alev
- 5 Alevik
- 6 Küla

3. Kui intervjuu toimub Tallinnas, siis linnaosa nimetus:

- 1 Põhja-Tallinn
- 2 Haabersti
- 3 Kesklinn
- 4 Kristiine
- 5 Lasnamäe
- 6 Pirita
- 7 Mustamäe
- 8 Nõmme

4. Valimipiirkond _____

5. Valimipunkti nr

6. Vastaja nr

7. Intervjuu läbiviimise keel:

- 1 Eesti keel
- 2 Vene keel
- 3 Inglise keel

8. Intervjuu toimumise kuupäev:

_____

9. Intervjuu alguse kellaeg:

_____ tund _____ min

Võrdsus ja õiglus on mõisted, mida palju kasutatakse, aga mille sügavama sisu üle tavaelus palju ei arutleta. Neid märgatakse alles siis, kui miski on viltu – kogetakse ebavõrdsust või kannatatakse ülekohtu all. Meie uurimuse eesmärk on välja selgitada, mida Eesti inimesed arvavad ebavõrdsusest kohtlemisest ja diskrimineerimisest Eesti ühiskonnas, millised on inimeste isiklikud kogemused ning milliseid muutusi soovitakse Eestis näha. Meid huvitab Teie arvamus.

Kõigile küsimustele vastamine on vabatahtlik. Teie vastused on anonüümsed, st edasisel analüüsimisel ei seostata neid Teie isikuga, vaid käsitletakse üldistatult. Vastuseid analüüsivad sotsiaalteadlased ning uuringu järelduste vastu tunnevad huvi Eesti Kultuuriministeerium ning lõimumiskavade koostajad. Kui Teil on uuringu kohta kommentaare või küsimusi, palun võtke ühendust Triin Roosaluaga (triin.roosalu@tlu.ee).

Oleme Teile väga tänulikud aja ja mõtete jagamise eest!

LUGUPEETUD VASTAJA!

PALUN MÄRKIGE TEIE JAOKS SOBIVAD VASTUSEVARIANDID VASTAVAT TUNNUSNUMBRIT RINGITADES. PALUME KASUTADA PASTAPLIATSIT, VÕIMALUSEL EELISTAGE SINIST.

PALUN RINGITAGE ÜKS VASTUS IGASSE RITTA. RINGITAGE KÕIK TEIE JAOKS OLULISED VARIANDID

SALLIVUS JA ÕIGLANE KOHTLEMINE

1. Kuidas Te üldiselt iseloomustaksite oma suhtumist, kui juttu on sallivusest, võrdsest kohtlemisest?

VÕIB OLLA MITU VASTUST.

- 1 See teema pigem ärritab mind, sellele pööratakse selgelt liiga palju tähelepanu
- 2 See teema ei huvita mind ennast eriti
- 3 Tunnen selle teema vastu huvi ainult siis, kui minu enda õigusi rikutakse
- 4 Jälgin selle teema alaseid arutlusi Eestis ja kogu maailmas
- 5 See on minu jaoks väga oluline teema, olen sellest rääkinud ka oma lähedastega
- 6 Olen ise midagi ette võtnud võrdse kohtlemise eest seismisel
- 7 Midagi muud, mis? _____
- 8 *Ei oska öelda*

2. Palun märkige, kui võrd Te nõustute järgmiste väidetega.

PALUN MÄRKIGE IGASSE RITTA ÜKS VASTUS.

	Täiesti nõus	Pigem nõus	Pigem ei ole nõus	Ei ole üldse nõus	<i>Ei oska öelda</i>
Ma arvan, et tähtsaid otsuseid tehes püüavad inimesed olla õiglased	1	2	3	4	5
Ma arvan, et põhimõtteliselt valitseb maailmas õiglus	1	2	3	4	5
Ma olen veendunud, et lõppkokkuvõttes saab ebaõiglus mingil moel karistatud	1	2	3	4	5
Ma usun, et ebaõiglus mistahes eluvaldkonnas (näiteks tööl, perekonnas, poliitikas) on pigem erand kui reegel	1	2	3	4	5
Ma usun, et üldiselt saavad inimesed selle, mille nad on ära teeninud	1	2	3	4	5

Sallimatus on kellesegi halvemini (vaenulikult) suhtumine, kellegi kõrvale tõrjumine, kellegi alavääristamine, kellegi eelarvamuslik hindamine või halvasti kohtlemine sellepärast, et ta kuulub mingisse ühiskonnagruppi.

3. Kas Teie arvates on Eestis sallimatus... ÜKS VASTUS.

- 1 väga tõsine probleem
- 2 pigem tõsine probleem
- 3 ei ole kuigi tõsine probleem
- 4 ei ole üldse probleem
- 5 *Ei oska öelda*

4. Mida olete teinud, kui olete Eestis kokku puutunud sallimatuse, halvustava suhtumisega igapäevaelus või internetikeskkonnas?

- 1 Ma ei ole sallimatusega kokku puutunud
- 2 Astusin enda või oma grupi kaitseks välja
- 3 Astusin teise inimese või grupi kaitseks välja
- 4 Pöördusin kellegi poole abi saamiseks
- 5 See häiris mind, aga ma ei teadnud, mida teha
- 6 Leppisin olukorraga ning ei teinud midagi

7 Tegin midagi muud, mida? _____

8 Ei oska öelda

5. Kas Te ise olete end kunagi tundnud end Eestis ohustatuna või ähvardatuna oma rahvuse tõttu?
Mõtleme siin olukorda, kus olete tundnud reaalset ohtu või hirmu.

1 Jah

2 Ei → KÜSIMUS 7

6. Palun kirjeldage lühidalt üht sellist juhtumit. _____

7. Järgnevad väited on konkreetsetl Eesti kohta. Palun valige igal real, kumma väitega Te rohkem nõus olete. Palun püüdke teha oma valik isegi siis, kui mõlemad väited tunduvad Teie jaoks mingis mõttes või mingis olukorras õiged.

	Väide A	Väide B	Kumma väitega olete rohkem nõus?
1	Eestlased on minevikus palju kannatanud, seetõttu on praegu õige eestlasi eelistada kõigis Eesti ühiskonnaelu valdkondades.	Minevik ei tohi mõjutada tänapäeva poliitikat. Kõigil inimestel, rahvusest sõltumata, peavad Eestis olema võrdsed õigused ja võimalused.	1 Väide A 2 Väide B 3 Ei A ega B 4 Ei oska öelda
2	Eesti on eestlaste riik ja teistel rahvustel peabki siin olema vähem õigusi. Eestlastel kui väikerahval on õigus kasutada kõiki vahendeid oma keele ja kultuuri kaitsmiseks.	Eestis kui demokraatlikus riigis tuleks tagada kõigi elanike võrdsus sõltumata nende päritolust, rahvusest või keeleoskusest.	1 Väide A 2 Väide B 3 Ei A ega B 4 Ei oska öelda
3	Eesti keel on meie riigi keel. Kui inimene ei valda korralikult eesti keelt, ei ole tal õigust Eestis võrdset kohtlemist nõuda.	Arvestades venekeelse kogukonna arvukust Eestis võiks Eestist saada kakskeelne riik, näiteks nagu Soome. Siis oleksid nii eesti- kui venekeelsed inimesed võrdses seisus.	1 Väide A 2 Väide B 3 Ei A ega B 4 Ei oska öelda
4	Eestis peab kõigil elanikkonna rühmadel olema üks ühtne tõlgendus ajaloosündmustest.	Igale elanikkonnarühmale peaks jätma õiguse tõlgendada ajalugu oma vaatevinklist.	1 Väide A 2 Väide B 3 Ei A ega B 4 Ei oska öelda
5	Eestikeelsete kultuuriürituste korraldamisel peaks arvestama, et paljudele Eestis elavatele inimestele on eesti keelest arusaamine raske. Näiteks teatrietendustel võiks olla tõlge vene ja inglise keelde, ürituste kavalehed ja muu info võiks olla mitmes keeles	See on inimese isiklik probleem, kui ta oma puuduliku eesti keele oskuse tõttu eestikeelsetel kultuuriüritustel osaleda ei saa.	1 Väide A 2 Väide B 3 Ei A ega B 4 Ei oska öelda
6	Eesti venekeelne elanikkond on lähiminekis Eesti poliitika tõttu palju kannatanud, seetõttu oleks õiglane neile praegusega võrreldes rohkem õigusi ja võimalusi anda, näiteks pakkuda tasuta eesti keele õpet, leevendada EV kodakondsuse nõudeid pikaajalistele elanikele jms.	Vaatamata lähiminekis toimunud ei tohiks ühtki ühiskonnagrappi teistest erinevalt kohelda.	1 Väide A 2 Väide B 3 Ei A ega B 4 Ei oska öelda

8. Kuidas Te arvate, milliste rühmade suhtes esineb Eestis vaenulikku suhtumist?

VÕIB OLLA MITU VASTUST.

- 1 Eestlased
- 2 Eesti põlised vanausulised, Peipsi-äärsed venelased
- 3 Setod / setud
- 4 Mustlased
- 5 Juudid
- 6 Aasia päritoluga inimesed
- 7 Mustanahalised
- 8 Kaukaasia päritolu inimesed
- 9 Nõukogude ajal mujalt NLst siia tulnud venelased
- 10 Teised põhiliselt vene keelt kõnelevad rahvusvähemused
- 11 Teistest EL riikidest, nt Soomest pärit uusimmigrandid
- 12 Endise NSVL riikidest, nt Ukrainast pärit uusimmigrandid
- 13 Väljapoolt ELi, nt USA-st sisserännanud uusimmigrandid
- 14 Pagulased
- 15 Määratlemata kodakondsusega inimesed
- 16 Eestis elavad Venemaa kodanikud
- 17 Segaperekondadest pärit lapsed
- 18 Eesti püsielanik, kes räägib inglise keelt, aga ei valda eesti või vene keelt
- 19 Eesti püsielanik, kes räägib vene keelt, aga ei valda eesti keelt
- 20 Eesti püsielanik, kes ei valda eesti, vene ega inglise keelt
- 21 Kellegi muu suhtes, kelle? Täpsustage palun _____
- 22 Mitte kellegi suhtes
- 23 *Ei oska öelda*

9. Millised järgnevatest olukordadest riivavad Teie õiglustunnet, tunduvad Teile ebaõiglased?

PALUN MÄRKIGE IGASSE RITTA ÜKS VASTUS.

	See on eba-õiglane	See pole eba-õiglane	<i>Ei oska öelda</i>
1. Mingi hüve saamiseks on vaja end registreerida internetis, kuid paljudel pole piisavalt head arvutikasutusoskust või juurdepääsu internetile	1	2	3
2. Ettevõtte saab töösoovijatelt CV-d ning valiku tegemisel jäetakse kõrvale need, kellel ei ole eestipärane nimi, eeldades, et neil on puudulik eesti keele oskus	1	2	3
3. Eesti keelt mitteoskavad inimesed ei saa ravimi infolehel vajalikku teavet	1	2	3
4. Muukeelsetele vanematele öeldakse ära lapse järjekorda panemine eestikeelsesse lasteaeda, põhjendades, et erineva emakeelega väikelaste koos kasvamine mõjub halvasti laste väljendusoskuse arengule	1	2	3
5. Eesti õppekeelega koolides sisestatakse kodused ülesanded, hinded ja märkused e-kooli süsteemi ainult eesti keeles. Eesti keelt mittevaldavad lapsevanemad ei saa oma lapse kooliasjadega kursis olla	1	2	3
6. Õpetaja hurjutab mustlaspäritolu lapsi, öeldes teiste õpetajate juuresolekul, et need on laisad ja lohakad nagu kõik mustlased. Direktor ei sekku	1	2	3
7. Organisatsioon ei tule vastu vene õigeusku töötajatele, kes soovivad õigeusu jõulude tähistamiseks vabu päevi erinevatel kuupäevadel kui nende eestlastest kolleegid, kellele sobivad riiklikud puhkepäevad	1	2	3
8. Mustanahalist mehaanikut häirib, et kolleegid heidavad nalja tema rassikuuluvuse üle. Hooldusosakonna juhataja ei võta midagi ette.	1	2	3

10. Kuivõrd Te nõustute järgmiste väidetega? PALUN MÄRKIGE IGASSE RITTA ÜKS VASTUS.

	Täiesti nõus	Pigem nõus	Ei nõustu ega pole vastu	Pigem ei ole nõus	Ei ole üldse nõus	Ei oska öelda
Eesti seadused, mis puudutavad mitte-eestlasi, on õiglased	1	2	3	4	5	6
See on õigustatud, et eesti keelel on Eestis kõrgem staatus ja prestiiž kui vene keelel	1	2	3	4	5	6
Võimalused Eesti ühiskonnas on kõigile sarnased, nii et ka andekatel rahvusvähemuste esindajatel on võimalik ametiredeli tippu jõuda	1	2	3	4	5	6
Eestis elavaid venelasi ei hinnata kui ühiskonna täisväärtuslikke liikmeid	1	2	3	4	5	6
See ei ole õiglane, et Eestis sündinud mitte-eestlased peavad oma lojaalsust ja kuuluvust riigile tõestama	1	2	3	4	5	6
Kodakondsusseadus ei luba mitte-eestlasel kunagi unustada, et ta ei kuulu põlisrahva hulka	1	2	3	4	5	6
Eesti keele oskuse nõuded mitte-eestlastele on liiga kõrged	1	2	3	4	5	6
Välismaalasel, kes on täitnud kõik vajalikud tingimused ja saanud Eesti kodakondsuse oma taotluse alusel, ei ole Eestis samu õigusi kui isikul, kes saab kodakondsuse „pärimisõiguse” teel	1	2	3	4	5	6

VÕRDSE KOHTLEMISE SEADUS

11. Kui palju Te teate võrdse kohtlemise seadusest, mis kehtib Eestis alates 2009.aastast? ÜKS VASTUS.

- 1 Ei tea eriti midagi ja see ei huvitagi mind
- 2 Ei tea eriti midagi, aga võiks rohkem teada
- 3 Tean seda seadust küll, aga mul ei ole seda vaja läinud
- 4 Olen selle seaduse sisuga tuttav, aga ei toeta mitmeid selle seisukohti
- 5 Olen seaduse sisuga tuttav ja toetan seda täielikult

12. Kui palju teate sellest, et Eestis jälgib võrdset kohtlemist soolise võrdõiguslikkuse ja võrdse kohtlemise volinik? ÜKS VASTUS.

- 1 Ei tea eriti midagi ja see ei huvitagi mind
- 2 Ei tea eriti midagi, aga võiks rohkem teada
- 3 Tean tema tööst küll, aga pole selle sisuga väga tuttav
- 4 Olen tema tööga tuttav, aga ma põhimõtteliselt ei toeta seda
- 5 Olen tema tööga tuttav ja toetan seda täielikult

13. Eestis kehtiva seaduse kohaselt peab tööandja hoolt kandma selle eest, et töötaja oleks töökeskkonnas mistahes ahistamise eest kaitstud. Tööandja peab ka teavitama oma töötajaid võrdse kohtlemise põhimõtetest ja tutvustama seaduseid. Kas Te teadsite, et seaduse järgi on tööandjal selline vastutus?

- 1 Jah, teadsin
- 2 Ma arvasin, et see võiks nii olla, kuid ei olnud kindel
- 3 Ei, ma ei teadnud
- 4 Ei oska öelda

DISKRIMINEERIMINE

Eestis on keelatud igasugune diskrimineerimine tööl või avalikus elus inimese soo, vanuse, rahvuse, nahavärvuse, usutunnistuse või veendumuste, puude või seksuaalse sättumuse tõttu.

Otsene diskrimineerimine on see, kui isikut koheldakse halvemini kui koheldakse teist isikut samalaadses olukorras. Isegi kui inimesi koheldakse võrdselt, kuid see asetab mõne siiski halvemasse olukorda, siis on see kaudne diskrimineerimine.

14. Kas inimeste ebavõrdset kohtlemist ja diskrimineerimist seaduse mõttes esineb Eestis...?

- 1 väga palju
- 2 pigem palju
- 3 pigem vähe
- 4 väga vähe
- 5 Ei oska öelda

15. Milliseid rühmi Teie meelest Eestis kõige sagedamini diskrimineeritakse?

---

16. Kas Eestis koheldakse Teie tähelepanekute järgi ühtesid inimesi teistest halvemini seoses...?

PALUN MÄRKIGE IGASSE RITTA ÜKS VASTUS.

	Jah	Ei	Ei oska öelda
sooga	1	2	3
vanusega	1	2	3
puude või pikaajalise terviseprobleemiga	1	2	3
rahvuse, etnilise kuuluvusega	1	2	3
emakeelega	1	2	3
riigikeele puuduliku oskusega	1	2	3
eesti keele aktsendiga rääkimisega	1	2	3
usuliste veendumustega	1	2	3
maailmavaateliste tõekspidamistega	1	2	3
tutvusringkonna või selle puudumisega	1	2	3
rassitunnustega	1	2	3
seksuaalsete eelistustega	1	2	3
kodakondsusega	1	2	3
majandusliku olukorraga	1	2	3
poliitiliste vaadete või erakonda kuulumisega	1	2	3
mõne muu asjaoluga, millisega? _____	1	2	3

17. Kui Te ise sattuksite diskrimineerimise või ahistamise ohvriks, kas Te teate, mida sel juhul ette võtta?

- 1 Jah, tean täpselt
- 2 Jah, mul on umbmäärane ettekujutus
- 3 Ei
- 4 Ei oska öelda

18. Kui Teie ise puutuksite kokku diskrimineerimise või ahistamisega ja Teie või Teie lähedaste õigusi on tõsiselt rikutud, siis milliseid samme olete valmis astuma olukorra parandamiseks? Kas Te oleksite valmis... *PALUN MÄRKIGE IGASSE RITTA ÜKS VASTUS.*

	Kindlasti mitte	Pigem mitte	Pigem jah	Kindlasti jah	Ei oska öelda
pöörduma otsese ülemuse või juhtkonna poole	1	2	3	4	5
pöörduma õiguskantsleri poole	1	2	3	4	5
pöörduma võrdse kohtlemise voliniku poole	1	2	3	4	5
avalikult protesteerima	1	2	3	4	5
pöörduma ajakirjanduse poole	1	2	3	4	5
pöörduma kohtu poole	1	2	3	4	5
nõu pidama advokaadiga	1	2	3	4	5
pöörduma inimõiguste eest seisva organisatsiooni poole	1	2	3	4	5
pöörduma politseisse	1	2	3	4	5
Muu, mis? _____	1	2	3	4	5
Ei teeks midagi	1	2	3	4	5

19. Kas Teid ennast on Eestis kunagi ebaõiglaselt koheldud seoses... *VÕIB MÄRKIDA MITU VASTUST.*

	Jah
Teie sooga	1
Teie keelega, milles räägite	2
Teie töökspidamistega	3
Teie usuliste veendumustega	4
Teie rahvusega	5
Teie nahavärvi vm rassitunnustega	6
Teie majandusliku olukorraga	7
Teie vanusega	8
Teie seksuaalse sättumusega	9
puude või pikaajalise terviseprobleemiga	10
riigikeele puuduliku oskusega	11
eesti keele aktsendiga rääkimise tõttu	12
tutvusringkonna või selle puudumisega	13
kodakondsusega	14
Teie elu muude külgedega	15

20. Kas olete ka viimase kolme aasta jooksul isiklikult kokku puutunud diskrimineerimise või ebavõrdse kohtlemisega?

- 1 Jah
- 2 Ei → JÄTKAKE KÜSIMUS 27

21. Millistes olukordades on Teid teistega võrreldes ebavõrdselt koheldud? MÄRKIGE KÕIK SOBIVAD.

HARIDUSE JA KULTUURI VALDKOND:	
Lasteaiakoha saamisel	1
Üldhariduskooli vastu võtmisel	2
Kutse- või kõrgkooli vastu võtmisel	3
Hindamisel	4
Mõne teema kajastamisel kooliõpikutes ja õppetundides	5
Ühingute ja seltside tegevuses	6
Muus hariduse ja kultuuriga seotud olukorras	7
TÖÖVALDKOND:	
Töole värbamisel (intervjuule kutsumisel, töökuulutustes jm)	1
Tööülesannete jagamisel	2
Töole võtmisel (nt lepingu sõlmimisel)	3
Töö tasustamisel	4
Edutamisel	5
Koolitustele ja tööalastele seminaridele pääsemisel	6
Töösuhte lõpetamisel	7
Töökaaslaste poolt	8
Muus töövaldkonnaga seotud olukorras	9
TEENUSTE VALDKOND:	
Ühistranspordis	1
Avalikule teabele juurdepääsul	2
Tervishoiuteenuste saamisel (nt arsti juures)	3
Pangalaenu saamisel	4
Teenindamisel kauplustes või ettevõtetes	5
Eluaseme soetamisel / üürimisel	6
Muus teenustega seotud olukorras	7
MEEDIAVALDKOND:	
Mingi teema kajastamisel trükiajakirjanduses, raadios või televisioonis	1
Mingi teema kajastamisel internetis	2
Muus meediaga seotud olukorras	3
RIIGIVÕIMU, KORRAKAITSEGA SEONDUVALT:	
Korraldusorganitega suhtlemisel	1
Kohtus	2
Kaitseväes	3
Asjaajamisel ametkondadega (nt kohalikus omavalitsuses, riigiasutustes)	4
Muu, mis? _____	5
MÕNES MUUS VALDKONNAS	
Täpsustage: _____	1

22. Palun kirjeldage lühidalt mõnda ebavõrdse kohtlemise olukorda, mida olete ise kogunud.

---

23. Mida Te tegite vastusena ebavõrdsele kohtlemisele või diskrimineerimisele?

VÕIB OLLA MITU VASTUST.

- 1 Tegin ebaõigesti tegutsejale/vastutavale isikule märkuse, selgitasin olukorra sobimatust
- 2 Pöördusin tema kõrgema ülemuse või vastutava töötaja poole
- 3 Arutasin juhtunut töökaaslastega (õpingukaaslastega, sõpradega, tuttavatega)
- 4 Pöördusin mõne ametiasutuse poole
- 5 Pöördusin õiguskaitse organite poole (nt politsei, prokuratuur, kohtud)
- 6 Teavitasin ajakirjandust (k.a raadio või TV)
- 7 Pöördusin ametiühingu poole
- 8 Otsisin abi tuttavatelt või sugulastelt
- 9 Pöördusin võrdse kohtlemise voliniku poole
- 10 Tegutsesin muul viisil, kuidas? _____
- 11 Ei teinud midagi olukorra parandamiseks / hüvitise saamiseks → JÄTKAKE KÜSIMUS 26

KUI KÜSIMUSES 23 VARIANT 1 KUNI 10:

24. Miks Te seda tegite? _____**25. Kas Te sellega saavutasite seda, mida soovisite? ÜKS VASTUS.**

- 1 Jah, saavutasin
- 2 Osaliselt saavutasin
- 3 Ei saavutanud
- 4 Lahendust ei ole veel (protsess käib)
- 5 Ei oska öelda

KUI KÜSIMUSES 23 VARIANT 11:

26. Miks Te ei teinud midagi olukorra parandamiseks, miks ei sekkunud? VÕIB OLLA MITU VASTUST.

VASTAVAD KÕIK:

27. Ahistamine on selline käitumine teise isiku suhtes, mis on isiku poolt soovimatu ja alandav või mis loob tema suhtes vaenuliku, ähvardava, solvava või halvustava õhkkonna. Palun hinnake, kuivõrd Te nõustute järgnevate seisukohtadega. PALUN MÄRKIGE IGASSE RITTA ÜKS VASTUS.

	Täiesti nõus	Pigem nõus	Pigem ei ole nõus	Ei ole üldse nõus	Ei oska öelda
Juhul, kui inimene kogeb töökohal ahistamist, on ta sellist käitumist ise julgustanud	1	2	3	4	5
Kui keegi märkab tööl, et tema kolleegi ahistatakse, siis peaks ta sellesse olukorda sekkuma (nt astuma ahistatava kaitseks välja, teavitama tööandjat)	1	2	3	4	5
Juhtide ülesandeks on tagada, et töökohal ei toimuks ahistamist	1	2	3	4	5
Töökohal toimuv ahistamine on ahistaja ja ahistatava isiklik asi, teised ei peaks sellesse sekkuma	1	2	3	4	5

28. Kes Teie arvates vastutab töökohal ebavõrdse kohtlemise tõttu tekkinud olukorra lahendamise eest?
PALUN MÄRKIGE IGASSE RITTA ÜKS VASTUS.

	Kindlasti vastutab	Pigem vastutab	Pigem ei vastuta	Kindlasti ei vastuta	Ei oska öelda
See inimene, keda ahistati (ahistatu)	1	2	3	4	5
See inimene, kes ahistas (ahistaja)	1	2	3	4	5
Kolleegid jt, kes olid ahistamise tunnistajaks	1	2	3	4	5
Ahistatu otsene ülemus	1	2	3	4	5
Ahistaja otsene ülemus	1	2	3	4	5
Personaliosakond või personalitööga tegelev töötaja	1	2	3	4	5
Tööandja	1	2	3	4	5

OOTUSED MUUTUSTEKS SEOSSES EBAVÕRDSE KOHTLEMISEGA

29. Kuivõrd Te nõustute järgmiste väidetega? PALUN MÄRKIGE IGASSE RITTA ÜKS VASTUS.

	Täiesti nõus	Pigem nõus	Pigem ei ole nõus	Ei ole üldse nõus	Ei oska öelda
Info võrdset kohtlemist käsitlevate seaduste kohta Eestis on piisavalt kättesaadav	1	2	3	4	5
Võrdse kohtlemise seadusest on keeruline aru saada	1	2	3	4	5
Meedia peaks võrdse kohtlemise teemat põhjalikumalt käsitlema - on vaja enam seaduste selgitusi ajakirjanduses, tuleb teha eriprogramme raadios ja televisioonis	1	2	3	4	5
Võrdse kohtlemise teemat kajastatakse meedias liiga palju	1	2	3	4	5
Seadused tuleb tõlkida ka vene keelde	1	2	3	4	5
Riigi õigusabi tuleks anda ka vene ja inglise keeles	1	2	3	4	5
Tuleks enam pakkuda tasuta õigusabi saamise võimalusi	1	2	3	4	5
Tuleks korraldada avalikke arutelusid sallivuse ja diskrimineerimise teemal	1	2	3	4	5
Tuleks avada ajalehes püsirubriik võrdse kohtlemise teema käsitlemiseks	1	2	3	4	5
Tuleks midagi muud teha, palun täpsustage: _____	1	2	3	4	5

30. Järgnevalt esitame kaks väidet võrdse kohtlemise tagamise teemal. Kumma seisukohaga Te rohkem nõustute? ÜKS VASTUS.

Väide A	Väide B	Kumma väitega olete rohkem nõus?
Võrdse kohtlemise tagamine on eelkõige riigi kohustus. Riik peaks kindlustama, et kõiki rühmi ühiskonnas koheldakse võrdselt.	Võrdne kohtlemine on iga inimese enda asi, igauks peab ise enda eest seisma.	1 Väide A 2 Väide B 3 Ei A ega B

31. Mida tuleks teha, et vähendada Eestis inimeste ebavõrdset kohtlemist kõige laiemas mõttes?VALIGE KUNI KOLM KÕIGE OLULISEMAT.

- 1 Ei ole vaja midagi teha
- 2 Parandada olemasolevate seaduste rakendamist
- 3 Laialdasemalt tutvustada võrdset kohtlemist reguleerivaid seadusi
- 4 Teavitada inimesi nende õigustest
- 5 Teavitada inimesi abi saamise võimalusest ebavõrdse kohtlemise puhul
- 6 Julgustada inimesi teatama ebavõrdsest kohtlemisest
- 7 Inimestel tuleks ühineda oma õiguste kaitseks
- 8 Muuta õigusabi saamine lihtsamaks
- 9 Karmistada karistusi diskrimineerimise puhul
- 10 Lülitada võrdse kohtlemise põhimõtte mistahes asutuste töökorraldusse
- 11 Välja töötada eriprogrammid teatud vähemustele, et heastada nende ebavõrdset asendit ühiskonnas (nt mustlased)
- 12 Midagi muud, mida? _____
- 13 Ei oska öelda

32. Kas Teie arvates on vaja pöörata inimeste võrdsele kohtlemisele tähelepanu eelkõige selleks, et ...VALIGE KOLM KÕIGE OLULISEMAT PÕHJENDUST.

- 1 kaitsta nõrgemaid ühiskonnaliikmeid ja vähemusi
- 2 ohjeldada tugevamate omavoli
- 3 anda igale inimesele võimalused eneseteostuseks
- 4 tagada ühiskonnas tasakaal ja sidusus, korraldada mõistlikult ühiskonna elu
- 5 vältida vägivalda ja sõdu, negatiivsete ajalookogemuste kordumist
- 6 tagada majanduse ja kultuuri areng
- 7 tagada riigi ja ühiskonna julgeolek
- 8 olla vastavuses Euroopa Liidu normidega
- 9 olla vastavuses kristlike põhimõtetega
- 10 inimeste vahel oleksid õiglasemad suhted
- 11 Midagi muud, palun täpsustage _____
- 12 Ei oska öelda

RIIK JA RAHVUS**33. Palun märkige oma arvamus, kui võrd nõustute järgmiste väidetega:**

Minu arvates on oluline, et venelased jt Eestis elavad vähemusrahvad ...

	Täiesti nõus	Pigem nõus	Pigem ei ole nõus	Ei ole üldse nõus	Ei oska öelda
tunnevad ja säilitavad oma päritolukultuuri ja emakeelt	1	2	3	4	5
tunnevad ja säilitavad Eesti kultuuri ja keelt	1	2	3	4	5

33.a Mis Te arvate, kui paljudele eestlastele on tegelikult oluline, et venelased ja teised Eestis elavad vähemusrahvad...

	Peaaegu kõigile	Enam kui pooltel	Vähem kui pooltel	Väga vähesetele	Ei oska öelda
tunnevad ja säilitavad oma päritolukultuuri ja emakeelt	1	2	3	4	5
tunnevad ja säilitavad Eesti kultuuri ja keelt	1	2	3	4	5

34. Palun märkige järgmiste väidete kohta, kuivõrd nendega nõustute:

		Täiesti nõus	Pigem nõus	Pigem ei ole nõus	Ei ole üldse nõus	<i>Ei oska öelda</i>
Omaenda emakeele tundmine ja sideme säilitamine oma päritolukultuuriga on oluline...	mulle endale	1	2	3	4	5
	kõigile eestlastele	1	2	3	4	5
	venelastele jt Eestis elavatele vähemusrahvastele	1	2	3	4	5
Eesti kultuuri ja eesti keele tundmine ja säilitamine on oluline...	mulle endale	1	2	3	4	5
	kõigile eestlastele	1	2	3	4	5
	venelastele jt Eestis elavatele vähemusrahvastele	1	2	3	4	5
Teiste Eestis elavate rahvaste kultuuri vastu huvi tundmine oluline ...	mulle endale	1	2	3	4	5
	kõigile eestlastele	1	2	3	4	5
	venelastele jt Eestis elavatele vähemusrahvastele	1	2	3	4	5

35. Kuivõrd tugevat emotsionaalset sidet Te ise tunnete...? PALUN MÄRKIGE IGASSE RITTA ÜKS VASTUS.

	Väga tugevat	Pigem tugevat	Mitte eriti tugevat	Mitte mingit	<i>Ei oska öelda</i>
oma kodulinnaga (koduasulaga, kodukülaga)	1	2	3	4	5
oma maakonnaga	1	2	3	4	5
Eestimaaga	1	2	3	4	5
Euroopaga	1	2	3	4	5

36. Kui oluline on Teie arvates, et päriselt Eesti rahva hulka kuulumiseks peaksid olema täidetud järgmised tingimused? PALUN MÄRKIGE IGASSE RITTA ÜKS VASTUS.

	Väga oluline	Pigem oluline	Pigem ei ole oluline	Ei ole üldse oluline	<i>Ei oska öelda</i>
Olema Eestis sündinud	1	2	3	4	5
Omama Eesti kodakondsust	1	2	3	4	5
Olema suurema osa oma elust Eestis elanud	1	2	3	4	5
Oskama eesti keelt	1	2	3	4	5
Olema kristlane	1	2	3	4	5
Austama Eesti valitsust ja seadusi	1	2	3	4	5
Ise tundma end osana Eesti rahvast	1	2	3	4	5
Olema eestlaste järeltulija	1	2	3	4	5

37. Kuivõrd Te nõustute järgnevate seisukohtadega? PALUN MÄRKIGE IGASSE RITTA ÜKS VASTUS.

	Täiest i nõus	Pigem nõus	Nii ja naa	Pigem ei ole nõus	Ei ole üldse nõus	<i>Ei oska öelda</i>
Minu meelest on parem olla Eesti kodanik kui ühegi teise riigi kodanik	1	2	3	4	5	6
Tänases Eestis on asju, mis panevad mind Eesti pärast häbi tundma	1	2	3	4	5	6
Maailm oleks parem paik, kui teiste riikide elanikud sarnaneksid rohkem Eesti elanikega	1	2	3	4	5	6
Üldiselt on Eesti riik parem kui enamus teisi riike	1	2	3	4	5	6
Oma riiki tuleb toetada isegi siis, kui see on eksiteel	1	2	3	4	5	6
Kui Eesti sportlased esinevad rahvusvahelistel võistlustel hästi, tunnen uhkust, et olen Eestiga seotud	1	2	3	4	5	6
Sageli tuleb ette, et ma ei ole Eesti üle nii uhke kui ma sooviksin.	1	2	3	4	5	6
Maailm oleks parem paik, kui Eesti inimesed tunnustaksid Eesti riigi tehtud eksimusi	1	2	3	4	5	6

38. Kui suurt uhkust tunnete Eesti üle seoses...? PALUN MÄRKIGE IGASSE RITTA ÜKS VASTUS.

	Tunnen suurt uhkust	Pigem tunnen uhkust	Pigem ei tunne uhkust	Ei tunne üldse uhkust	<i>Raske öelda</i>
demokraatia toimimisega Eestis	1	2	3	4	5
Eesti poliitilise mõjukusega maailmas	1	2	3	4	5
Eesti majandussaavutustega	1	2	3	4	5
sotsiaalsete tagatiste süsteemiga Eestis	1	2	3	4	5
Eesti saavutustega teaduse ja tehnika valdkondades	1	2	3	4	5
Eesti sportlike saavutustega	1	2	3	4	5
Eesti saavutustega kunsti ja kirjanduse vallas	1	2	3	4	5
Eesti kaitsejõududega	1	2	3	4	5
Eesti ajalooga	1	2	3	4	5
kõigi ühiskonnarühmade õiglase ja võrdse kohtlemisega Eestis	1	2	3	4	5

Järgnevalt mõned küsimused Eesti suhete kohta teiste riikidega

39. Kuivõrd Te nõustute järgnevate väidetega? *PALUN MÄRKIGE IGASSE RITTA ÜKS VASTUS.*

	Täiesti nõus	Pigem nõus	Nii ja naa	Pigem ei ole nõus	Ei ole üldse nõus	<i>Ei oska öelda</i>
Oma majanduse kaitsmiseks peaks Eesti piirama kaupade sissevedu välisriikidest	1	2	3	4	5	6
Teatud probleemidega, näiteks looduskeskkonna saastamisega tegelemiseks peaks lõplik otsustusõigus olema rahvusvahelistel organisatsioonidel, mitte riikidel	1	2	3	4	5	6
Eesti peaks lähtuma oma riiklikest huvidest ka siis, kui see tooks kaasa konflikte teiste riikidega	1	2	3	4	5	6
Välismaalastel ei tohiks olla õigust Eestis maad osta	1	2	3	4	5	6
Eesti riigitelevision peaks eelistama Eesti filme ja saateid	1	2	3	4	5	6

40. Kuivõrd Te nõustute järgmiste väidetega? *PALUN MÄRKIGE IGASSE RITTA ÜKS VASTUS.*

	Täiesti nõus	Pigem nõus	Nii ja naa	Pigem ei ole nõus	Ei ole üldse nõus	<i>Ei oska öelda</i>
Suured rahvusvahelised ettevõtted kahjustavad üha enam kohalikku ettevõtlust Eestis	1	2	3	4	5	6
Vabakaubandus teeb paremad tooted Eestis kättesaadavaks	1	2	3	4	5	6
Üldiselt peaks Eesti järgima nende rahvusvaheliste organisatsioonide otsuseid, millesse ta kuulub, isegi kui Eesti valitsus nende otsustega ei nõustu	1	2	3	4	5	6
Rahvusvahelised organisatsioonid võtavad endale liiga palju võimu Eesti valitsuse arvel	1	2	3	4	5	6
Ma näen end pigem maailmakodanikuna kui mõne riigi kodanikuna	1	2	3	4	5	6

41. Kuivõrd Te nõustute järgmiste väidetega? *PALUN MÄRKIGE IGASSE RITTA ÜKS VASTUS.*

	Täiesti nõus	Pigem nõus	Nii ja naa	Pigem ei ole nõus	Ei ole üldse nõus	<i>Ei oska öelda</i>
Inimestel, kes ei järgi eesti kombeid ja traditsioone, ei ole võimalik päriselt Eesti rahva hulka kuuluda	1	2	3	4	5	6
Valitsus peaks toetama Eestis elavaid rahvusvähemusi nende kommete ja traditsioonide hoidmisel	1	2	3	4	5	6

42. Mõned arvavad, et on parem, kui riigis elavad erinevad rahvusgrupid säilitavad oma eriomased kombed ja traditsioonid. Teiste arvates on parem, kui need vähemusrühmad kohanevad ja sulanduvad ülejäänud ühiskonda. Kumb arvamus vastab rohkem teie omale? *ÜKS VASTUS.*

- 1 Ühiskonnale on parem, kui rahvusvähemused säilitavad oma kombed ja traditsioonid
- 2 Ühiskonnale on parem, kui rahvusvähemused kohanevad ja sulanduvad ühiskonda

43. Järgnevad väited on sisserännanute kohta. Sisserännanute (uusimmigrandid) all mõtleme siin inimesi, kes tänapäeval tulevad mujalt ja asuvad püsivalt Eestisse elama.

Kuivõrd Te nõustute järgnevate seisukohtadega?

PALUN MÄRKIGE IGASSE RITTA ÜKS VASTUS.

	Täiesti nõus	Pigem nõus	Nii ja naa	Pigem ei ole nõus	Ei ole üldse nõus	<i>Ei oska öelda</i>
Sisserännanud suurendavad kuritegevust	1	2	3	4	5	6
Sisserännanud on Eesti majandusele üldiselt kasulikud	1	2	3	4	5	6
Sisserännanud võtavad Eestis sündinud inimeste töökohad endale	1	2	3	4	5	6
Sisserännanud teevad Eesti ühiskonda paremaks, tuues siia oma kultuurid ja uued ideed	1	2	3	4	5	6
Seaduslikult Eestisse sisse rännanud mittekodanikel peaksid olema Eesti kodanikega samad õigused	1	2	3	4	5	6
Eesti peaks ebaseaduslikult sisserännanute väljasaatmiseks tõhusamaid meetmeid rakendama	1	2	3	4	5	6
Seaduslikel sisserännanutel peaks olema Eesti kodanikega võrdne ligipääs tasuta haridusele	1	2	3	4	5	6
Sisserännanud ohustavad Eesti kultuuri	1	2	3	4	5	6

44. Kas Teie arvates peaks Eestisse sisserännanute arv tänasel päeval ... ? ÜKS VASTUS.

- 1 oluliselt kasvama
- 2 veidi kasvama
- 3 jääma samaks nagu praegu
- 4 veidi vähenema
- 5 oluliselt vähenema
- 6 *Ei oska öelda*

45. Milline järgnevatest seisukohtadest on Teie omale kõige lähemal? ÜKS VASTUS.

- 1 Sisserännanud peaksid hoidma aus oma päritolukultuuri ning mitte omaks võtma Eesti kultuuri
- 2 Sisserännanud peaksid säilitama oma kultuuri ja samas võtma omaks ka Eesti kultuuri
- 3 Sisserännanud peaksid oma päritolukultuurist loobuma ja võtma omaks Eesti kultuuri
- 4 *Ei oska öelda*

46. Kas Te olete Eesti kodanik?

- 1 Jah
- 2 Ei

47. Kas Teie sündimise ajal olid Teie vanemad Eesti kodanikud (või Eesti kodanike järglased)? ÜKS VASTUS.

- 1 Mõlemad olid Eesti kodanikud või Eesti kodaniku järeltulijad
- 2 Ainult isa oli Eesti kodanik või Eesti kodaniku järeltulija
- 3 Ainult ema oli Eesti kodanik või Eesti kodaniku järeltulija
- 4 Kumbki vanematest polnud Eesti kodanik ega Eesti kodaniku järeltulija
- 5 *Ei oska öelda*

48. Kui uhke Te olete selle üle, et kuulute Eesti rahva sekka? ÜKS VASTUS.

- 1 Väga uhke
- 2 Pigem uhke
- 3 Mitte eriti uhke
- 4 Üldse pole selle üle uhke
- 5 Ma ei pea end Eesti rahva hulka kuuluvaks

49. Kuivõrd Te nõustute järgmiste väidetega? PALUN MÄRKIGE IGASSE RITTA ÜKS VASTUS.

	Täiest i nõus	Pigem nõus	Osalt nõus, osalt mitte	Ei ole nõus	Ei ole üldse nõus	<i>Ei oska öelda</i>
Suur patriotism aitab tugevdada riigi staatust maailmas	1	2	3	4	5	6
Tugevad rahvustunded toovad tihti kaasa sallimatuse	1	2	3	4	5	6
Tugevad patriootilised tunded on vajalikud ühtsustunde säilitamiseks riigis	1	2	3	4	5	6
Rahvustunded põhjustavad negatiivset suhtumist Eestis elavatesse immigrantidesse	1	2	3	4	5	6

EESTI JA EUROOPA LIIT**50. Kui palju Te olete kuulnud või lugenud Euroopa Liidu kohta?**

- 1 Palju
- 2 Üsna palju
- 3 Eriti mitte
- 4 Üldse mitte midagi
- 5 *Ei oska öelda*

51. Kuivõrd saab Teie meelest Eesti Euroopa Liidu liikmeks olemisest kasu? ÜKS VASTUS.

- 1 Väga palju
- 2 Üsna palju
- 3 Mingil määral
- 4 Üsna vähe
- 5 Ei saa mingit kasu
- 6 *Ma pole Euroopa Liidust kuulnudki*
- 7 *Ei oska öelda*

52. Kuivõrd Te nõustute järgmise väitega? ÜKS VASTUS.

	Täiest i nõus	Pigem nõus	Nii ja naa	Pigem ei ole nõus	Ei ole üldse nõus	<i>Ei oska öelda</i>
Eesti peaks järgima Euroopa Liidus vastu võetud otsuseid, isegi kui ta ei ole nendega nõus	1	2	3	4	5	6

53. Kui palju peaks Euroopa Liidul kui tervikul Teie meelest olema võimu võrreldes iga liikmesriigi valitsusega? ÜKS VASTUS.

- 1 Palju rohkem
- 2 Rohkem
- 3 Sama palju
- 4 Vähem
- 5 Palju vähem
- 6 *Ei oska öelda*

54. Kui täna toimuks referendum selle üle, kas Eesti jääks edasi Euroopa Liidu liikmeks, siis kuidas Teie hääletaksite? ÜKS VASTUS.

- 1 Hääletaksin poolt
- 2 Hääletaksin vastu
- 3 *Ei oska öelda*

55. Kas Teil on endal lähedasi sugulasi-pereliikmeid, kes elavad teistes Euroopa riikides või mujal maailmas? Sugulaste all peame siin silmas Teie vanemaid ja Teie lapsi, Teie vendi ja õdesid, vanavanemaid, onusid, tädisid, onu ja tädi lapsi, venna ja õe lapsi, kes ei ela Teiega koos, aga samuti Teie abikaasat või elukaaslast, nende lähedasi sugulasi ja nende lapsi. MITU VASTUST.

- 1 Jah, Euroopa Liidus ja mujal Euroopas
- 2 Jah, Venemaal ja endises NL aladel (v.a. Läti ja Leedu)
- 3 Jah, Aasias
- 4 Jah, mujal, kus? _____
- 5 Ei
- 6 Ei oska öelda

TAUSTANDMED TEIE KOHTA

Nüüd veel küsimused Teie ja Teie pere kohta.

56. Teie sugu:

- 1 Mees
- 2 Naine

57. Mis aastal Te olete sündinud? _____ aastal

58. Mis on Teie kodakondsus? VÕIB MÄRKIDA MITU VASTUST.

- 1 Eesti kodanik → KÜSIMUS 60
- 2 Venemaa kodanik → KÜSIMUS 60
- 3 Muu välisriigi kodanik. Millise? _____ → KÜSIMUS 60
- 4 Määratlemata kodakondsusega

59. Palun täpsustage, mis asjaoludel olete praegu ilma kodakondsuseta _____

60. Mis rahvuse või rahvuste esindajaks Te end peate? VÕITE VAJADUSEL VALIDA KA MITU VARIANTI. MÄRKIDA ÜLES KÕIK SOBIVAD RAHVUSED. JUHUL KUI TE EI SUUDA END RAHVUSLIKULT MÄÄRATLEDA, MÄRKIGE „EI OSKA ÖELDA”

- 1 Eestlane
- 2 Venelane
- 3 Ukrainlane
- 4 Muu, millise rahvuse? _____
- 5 Ei oska öelda

61. Mis riigis Te olete sündinud ning kus on Teie vanemad sündinud?

PALUN MÄRKIGE IGASSE VEERGU ÜKS VASTUS.

	Teie ise	Ema	Isa
Eestis (sh ENSVs)	1	1	1
Muus riigis, kus?	2 _____	2 _____	2 _____
Ei oska öelda	3	3	3

62. KUI TE ISE OLETE SÜNDINUD MÕNES MUUS RIIGIS:

Mitu aastat olete Eestis elanud?

_____ aastat

63. Mis on Teie emakeel? Kui hästi suudate suhelda teistes keeltes?*PALUN MÄRKIGE IGASSE RITTA ÜKS VASTUS.*

	Emakeel 1	Kodun e keel	Valdan vabalt	Saan aru, räägin ja kirjutan	Saan aru ja veidi räägin	Saan veidi aru, aga ei räägi	Üldse ei oska
Eesti keel	1	2	3	4	5	6	7
Vene keel	1	2	3	4	5	6	7
Inglise keel	1	2	3	4	5	6	7
Soome keel	1	2	3	4	5	6	7
Muu keel, milline? _____	1	2	3	4	5	6	7
Muu keel, milline? _____	1	2	3	4	5	6	7
Muu keel, milline? _____	1	2	3	4	5	6	7
Muu keel, milline? _____	1	2	3	4	5	6	7

64. Milline on Teie kõrgeim lõpetatud haridustase? ÜKS VASTUS.

- 1 Vähem kui põhiharidus
- 2 Põiharidus
- 3 Kutse(kesk)kool põhikooli baasi
- 4 Kutsekool keskkooli baasil
- 5 Üldkeskharidus
- 6 Keskeriharidus (tehnikum) põhikooli baasil
- 7 Keskeriharidus keskkooli baasil, rakenduslik kõrgharidus
- 8 Ülikooliharidus (sh NL ajal – kõik kõrgharidusasutused)
- 9 *Ei oska öelda*

65. Mitu õppeaastat Te olete õppinud, kui arvate erinevates koolides õpitud aja kokku? Palun liitke kõik oma õpinguaastad kõigil õppeastmetel.

_____ aastat

*99 Ei oska öelda***66. Mis keeles Te omandasite kõrgeima haridustaseme? VÕIB OLLA MITU VASTUST.**

- 1 Eesti keeles
- 2 Vene keeles
- 3 Inglise keeles
- 4 Muu, täpsustage _____
- 5 *Ei oska öelda*

67. Kas olete viimase 12 kuu jooksul osalenud mõnel kursusel, seminaril, konverentsil või võtnud eratunde? VÕIB OLLA MITU VASTUST.

- 1 Jah, seoses tööga
- 2 Jah, seoses eraelu või huvialadega
- 3 Ei

68. Nüüd küsime Teie tööhõive kohta hetkel. Milline järgnevast Teid iseloomustab?

PALUN MÄRKIGE KÕIK, MIS TEIE KOHTA KEHTIB.

- 1 Ettevõtja
- 2 Palgaliste töötajatega füüsilisest isikust ettevõtja
- 3 Füüsilisest isikust ettevõtja, ilma palgaliste töötajateta
- 4 Täisajaga palgatöötaja (rohkem kui 35 h nädalas)
- 5 Osajaga palgatöötaja (12 kuni 35 h nädalas)
- 6 Väikese koormusega palgatöötaja (kuni 12 h nädalas)
- 7 Palgata töötaja pereettevõttes, talus
- 8 Töötü
- 9 Vanaduspensionil
- 10 Pensionil muu põhjuse tõttu (nt töövõimetus)
- 11 Kodune (ei otsi aktiivselt tööd)
- 12 Lapsehoolduspuhkusel
- 13 Õpilane või üliõpilane
- 14 Muu, mis? _____
- 15 *Ei oska öelda*

JUHUL KUI MÄRKISITE MITU:

69. Milline neist on Teie enda jaoks praegu peamine? MÄRKIGE NUMBER _____

KUI EI TÖÖTA:

70. Kas olete varem töötanud?

- 1 Jah
- 2 Ei → KÜSIMUS 80

71. Mis aastal Te oma viimaselt töökohalt lahkusite? _____ aastal 99 *Ei oska öelda*

KUI VASTAJA TÖÖTAB VÕI TÖÖTAS KUNAGI:

72. Mitu tundi nädalas Te keskmiselt töötate (viimati töötasite)? Palun arvestage kõigil töökohtadel töötatud tunnid kokku, sealhulgas ületunnitöö.

_____ tundi nädalas 99 *Ei oska öelda*

73. Kas Te töötate (viimati töötasite) avalikus või erasektoris? Kui Teil on mitu töökohta, palun märkige oma põhilise töö kohta. ÜKS VASTUS.

- 1 Erasektori ettevõtte, mille omanikuks on Eesti eraõiguslik(ud) isik(ud)
- 2 Erasektori ettevõtte, mille omanikuks on välismaa eraõiguslik(ud) isik(ud)
- 3 Avalikus sektoris, st ettevõttes või asutuses, mille omanikuks on Eesti riik või kohalik omavalitsus
- 4 Välisriigi esinduses või saatkonnas või rahvusvahelise organisatsiooni (nt ÜRO, EL, NATO jne) allüksuses
- 5 Kolmanda sektori organisatsioonis (MTÜ, korteriühistu vms.)
- 6 Töötate (töötasite) eraisiku heaks
- 7 Mingi muu vastus: _____
- 8 *Ei oska öelda*

74. Mis on (oli) Teie ametinimetus peamisel töökohal? Kirjeldage seda tööd mõne sõnaga. Ärge kasutage lühendeid vms. Mis ülesandeid Te oma põhitööl enamasti täidate (täitsite)? Mis oli ettevõtte või organisatsiooni peamine tegevus(ala)?

_____

75. Kas oma põhitöös juhite (juhtisite) teisi inimesi?

- 1 Ei
- 2 Jah. Kuipalju alluvaid Teil on/oli? _____

76. Millise lepingu või lepingute alusel töotasite möödunud nädalal? Arvestage nii oma põhitööd kui võimalikke lisatöid. MÄRKIGE KÕIK SOBIVAD VASTUSED.

- 1 Tähtajatu tööleping
- 2 Teenistusleping
- 3 Tähtajaline tööleping
- 4 Töövõtuleping
- 5 Võlaõiguslik teenuse osutamise leping
- 6 Suuline kokkulepe
- 7 *Ei oska öelda*

77. Kas Teie netopalk (st töötasu ilma maksudeta) sellel töökohal oli kõrgem või madalam kui keskmine netopalk Eestis? Kui Te praegu ei tööta, palun öelge viimase töökoha kohta.

NB! KESKMINE NETOPALK 2012. AASTA NELJANDAS KVARTALIS OLI 729 EURO

- 1 Oluliselt madalam kui keskmine
- 2 Pisut madalam kui keskmine
- 3 Enam-vähem sama kui keskmine
- 4 Pisut kõrgem kui keskmine
- 5 Oluliselt kõrgem kui keskmine
- 6 Ei ole kunagi tööl käinud
- 7 *Ei soovi vastata*
- 8 *Ei oska öelda*

78. Kuidas Te hindate, kas Te teenite...

KUI TE HETKEL EI TÖÖTA, SIIS PIDAGE SILMAS OMA VIIMAST TÖÖKOHTA.

- 1 oluliselt vähem kui väärte
- 2 veidi vähem kui väärte
- 3 nii palju kui väärte
- 4 veidi rohkem kui väärte
- 5 palju rohkem kui väärte
- 6 Ei ole kunagi tööl käinud
- 7 *Ei oska öelda*

79. Kas Te kuulute ametiühingusse?

- 1 Jah
- 2 Ei, aga kunagi kuulusin (näit. NL ajal)
- 3 Ei, pole kunagi kuulunud

80. Ühiskonnas paigutuvad osad ühiskonnagrupid tippu või tipu lähedale, kuid osad jäävad alumistele redelipulkadele. Skaalal 1...10, kuidas Te hindaksite, kus paiknete Teie?

Selgituseks: 1 on madalaim aste, kus inimene on sisuliselt ühiskonnast väljas, 10 on kõrgeim aste, kuhu kuuluvad kõige kindlustatumad ja mõjuvõimsamad inimesed.

10	ÜLEMINE	10	ÜLEMINE
9		9	
8		8	
7		7	
6		6	
5		5	
4		4	
3		3	
2		2	
1	ALUMINE	1	ALUMINE

81. Kas Te peate end Eestis mõne loetletud rühma liikmeks? VÕIB OLLA MITU VASTUST.

- 1 Rahvusvähemus
- 2 Religioosne vähemus
- 3 Seksuaalvähemus
- 4 Puudega inimesed
- 5 Mõnu muu vähemus, milline?

-
- 6 Ei kuulu ühtegi vähemusgruppi
  - 7 *Ei oska öelda*

82. Milline järgnevatest kirjeldustest vastab Teie arvates kõige paremini Teie LEIBKONNA praegusele sissetulekute tasemele? ÜKS VASTUS.

- 1 Elan/ elame hästi praeguste sissetulekute juures, võimalik on ka säästa
- 2 Saan/ saame praeguse sissetuleku juures hakkama, midagi üle ei jää
- 3 Praeguse sissetuleku juures on raske hakkama saada
- 4 Praeguse sissetuleku juures ei tule toime, elan/elame säästudest/võlgu/sugulaste abist
- 5 *Ei oska öelda*

82a. Kui suur on Teie leibkonna keskmine netosissetulek kuus ühe leibkonnaliikme kohta?

- 1 Kuni 200 €
- 2 201 – 300 €
- 3 301 – 400 €
- 4 401 – 500 €
- 5 501 – 650 €
- 6 651 – 800 €
- 7 Üle 800 €
- 8 *Ei soovi avaldada*
- 9 *Ei oska öelda*

83. Kui palju inimesi elab Teie leibkonnas? PALUN MÄRKIGE KUI MITU

Täiskasvanuid (18a või enam)	
Lapsi 7-17a	
Lapsi 3-6	
Lapsi 1-2	
Alla 1 a lapsi	
Kokku	

84. Kas Teil on elukaaslane või abikaasa ? Kas te elate koos samas leibkonnas?

- 1 Jah, mul on elukaaslane/abikaasa ja me elame koos
- 2 Jah, mul on elukaaslane/abikaasa, kuid me ei ela koos
- 3 Ei, mul ei ole elukaaslast/abikaasat

85. Milline on Teie ametlik perekonnaseis?

- 1 Abielus
- 2 Abielus, aga elan oma seaduslikust abikaasast lahus
- 3 Lahutatud
- 4 Lesk
- 5 Pole kunagi abielus olnud

86. Nüüd küsime Teie praeguse elukaaslase/abikaasa tööhõive kohta. Milline järgnevast käib tema kohta? PALUN MÄRKIGE KÕIK, MIS TEMA KOHTA KEHTIB

- 1 Ettevõtja
- 2 Palgaliste töötajatega füüsilisest isikust ettevõtja
- 3 Füüsilisest isikust ettevõtja, ilma palgaliste töötajateta
- 4 Täisajaga palgatöötaja (rohkem kui 35 h nädalas)
- 5 Osaajaga palgatöötaja (12 kuni 35 h nädalas)
- 6 Väikese koormusega palgatöötaja (kuni 12 h nädalas)
- 7 Palgata töötaja pereettevõttes, talus
- 8 Töötu
- 9 Vanaduspensionil
- 10 Pensionil muu põhjuse tõttu (nt töövõimetus)
- 11 Kodune (ei otsi aktiivselt tööd)
- 12 Lapsehoolduspuhkusel
- 13 Õpilane või üliõpilane
- 14 Muu, mis ? _____
- 15 *Ei oska öelda*
- 16 *Mul ei ole elukaaslast → KÜSIMUS 90*

87. Mitu tundi nädalas Teie elukaaslane/abikaasa keskmiselt töötab? Palun arvestage kõigil töökohtadel töötatud tunnid kokku, sealhulgas ületunnitöö.

_____ tundi nädalas

88. Kas oma põhitöös juhib (juhtis) Teie abikaasa/elukaaslane teisi inimesi?

1 Ei

2 Jah. Kuipalju alluvaid tal on/oli? _____

89. Mis on (oli) Teie abikaasa/elukaaslase ametinimetus peamisel töökohal? Kirjeldage seda tööd mõne sõnaga. Ärge kasutage lühendeid vms. Mis ülesandeid ta oma põhitööl enamasti täidab (täitis)?

Mis oli ettevõtte või organisatsiooni peamine tegevus(ala)?

VASTAVAD KÕIK:

90. Kuidas üldiselt hindate oma tervislikku seisundit?

- 1 Tervise üle pole mul põhjust nuriseda
- 2 Mõnikord olen haige, kuid üldiselt on mu tervis päris hea
- 3 Olen üsna sageli haige
- 4 Mul on krooniline haigus
- 5 Mul on puue
- 6 Mul on raske haigus
- 7 Ei soovi vastata
- 8 *Ei oska öelda*

91. Kas Te osalete mõne kodanikuühenduse, mittetulundusliku organisatsiooni, seltsi (nt kultuuriseltsi) vms tegevuses?

- 1 Jah, olen asutajaliige / kuulun juhatusse
- 2 Jah, olen liige, osalen aktiivselt
- 3 Jah, olen liige ja osalen, aga mitte eriti aktiivselt
- 4 Ei

92. Millistel järgmistel Eestis toimunud kultuuri- ja spordiüritustel Te olete viimastel aastatel osalenud, olgu siis esineja või pealtvaatajana? VÕIB OLLA MITU VASTUST.

- 1 Laulu- ja tantsupeod ja muud sellised lauluväljakul toimunud suurüritused (nt öölaulupidu 'Märkamise aeg', kontsert 'Vabaduse laul' 20. augustil 2011, vms)
- 2 Teised suured kultuuriüritused, vabaõhuetendused, -kontserdid, laadad, rahvapeod
- 3 Rahvaspordiüritused (rallid, jooksud, suusamaratonid jms)
- 4 Heategevuskampaaniad, nt kampaania Teeme Ära!, Jõulutunnel, vms
- 5 Teatrietendused eesti keeles
- 6 Teatrietendused vene keeles
- 7 Mitte ükski nendest

93. Milline alljärgnevatest väidetest iseloomustab kõige paremini Teie suhet usu, religiooniga?

- 1 Olen usklik ja järgin vastavaid tavaid (nt kirikuskäimine, kiriklik matus, ristimine vm)
- 2 Olen usklik, aga tavaid ei järgi ja kirikus ei käi
- 3 Ei ole usklik, kuid järgin mõningaid usuga seonduvaid tavaid, nt käin vahel kirikus
- 4 Ei ole usklik ega järgi ka tavaid
- 5 Olen põhimõtteline ateist
- 6 *Ei soovi vastata*

94. Kui sageli osalete usutalitustel (välja arvatud erakordsed sündmused - pulmad, ristsed, matused jms)

- 1 Mitu korda nädalas või sagemini
  - 2 Kord nädalas
  - 3 2-3 korda kuus
  - 4 Kord kuus
  - 5 Mitu korda aastas
  - 6 Kord aastas
  - 7 Harvemini kui kord aastas
  - 8 Ei iial
  - 9 Muu, täpsustage
-

95. Millist alljärgnevatest usutunnistustest peate endale kõige lähedasemaks? ÜKS VASTUS.

- 1 Mitte ükski usutunnistus
  - 2 Luterlus
  - 3 Vene õigeusk (sh vanausulised)
  - 4 Kreeka õigeusk
  - 5 Katoliiklus
  - 6 Baptism, metodism jt väiksemad kristlikud usulahud
  - 7 Eesti maausk
  - 8 Uus vaimsus (new age)
  - 9 Islam
  - 10 Judaism
  - 11 Budism, idamaised konfessioonid
  - 12 Midagi muud, täpsustage
-

13 *Ei soovi vastata*

96. Kuivõrd Teid huvitab Eesti sisepoliitika?

- 1 Huvitab väga
- 2 Üldiselt huvitab
- 3 Eriti ei huvita
- 4 Ei huvita üldse

97. Kas Teie osalesite 2011. aastal Eesti Riigikogu valimistel?

- 1 Jah
- 2 Ei → KÜSIMUS 99

98. Mis erakonna või partei poolt Te hääletasite?

KUI OLETE EESTI KODANIK:

98a. Kui järgmisel pühapäeval toimuksid Riigikogu valimised, siis kelle poolt te hääletaksite?
ÜKS VASTUS.

- 1 Eesti Iseseisvuspartei
- 2 Eesti Keskerakond
- 3 Eesti Kristlikud Demokraadid
- 4 Eesti Konservatiivne Rahvaerakond (Eestimaa Rahvaliid)
- 5 Eestimaa Ühendatud Vasakpartei
- 6 Eesti Reformierakond
- 7 Isamaa ja Res Publica Liit
- 8 Sotsiaaldemokraatlik Erakond
- 9 Erakond Eestimaa Rohelised
- 10 Eesti Vabaduspartei - Põllumeeste Kogu
- 11 Üksikkandidaadi poolt
- 12 Mitte ühegi erakonna ega üksikkandidaadi poolt
- 13 *Ei oska öelda*

99. Poliitikas räägitakse mõnikord vasak- ja parempoolsusest. Kuhu Te ennast sellel skaalal asetaksite, kus 1 tähistab vasakpoolsust ja 10 parempoolsust?

Vasakpoolne					Parempoolne					<i>Ei oska öelda</i>
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	<i>11</i>

100. Üldiselt hinnates, kuivõrd rahul olete sellega, kuidas demokraatia Eestis toimib? Kuhu Te ennast sellel skaalal asetaksite, kus 1 tähendab, et ei ole üldse rahul ja 10 tähendab, et olete väga rahul?

Üldse mitte rahul					Väga rahul					<i>Ei oska öelda</i>
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	<i>11</i>

101. Kuivõrd Te näete oma tulevikku seotuna Eestiga? Kas Te sooviksite lahkuda Eestist teistesse riikidesse? ÜKS VASTUS.

- 1 Jah, lahkuks alati, kui selleks vaid avaneks võimalus
- 2 Jah, lahkuks heameelega ajutiselt, mõneks aastaks
- 3 Jah, lahkuks heameelega ajutiselt, kuid mitte enam kui aastaks
- 4 Ei, ma ei soovi Eestist lahkuda, kuid teeksin seda, kui olen selleks sunnitud, näiteks majanduslikel kaalutlustel
- 5 Ei, ma ei lahkuks Eestist mingil juhul
- 6 *Ei oska öelda*

102. Palun täpsustage veel seda, kas olete mingil ajal elanud väljapool Eestit? VÕIB MITU VASTUST.

- 1 Ei, ma ei ole elanud väljapool Eestit
- 2 Jah, olen kunagi varem elanud või elan praegu ka mõnes teises riigis (nt seoses õpingute, töö vms).

103. Kui paljud Teie lähedastest tuttavatest ja sõpradest on ...

PALUN MÄRKIGE IGASSE RITTA ÜKS VASTUS.

	Mitte ükski	Üks	Kaks	Kolm või enam	Ei oska öelda
Teist erinevast etnilisest grupist	1	2	3	4	5
Teist erineva sotsiaalse staatusega / teisest sotsiaalsest klassist	1	2	3	4	5
Teist erinevate poliitiliste vaadetega	1	2	3	4	5
Teist erinevate usuliste tõekspidamistega	1	2	3	4	5

104. Kui palju on nende seas, kellega Te ise igapäevaselt lähemalt kokku puutute, Teist

erinevast rahvusest inimesi? *PALUN MÄRKIGE IGASSE RITTA ÜKS VASTUS.*

	Enamus	Pooled	Vähesed	Üldse ei ole	Ei oska öelda
Sugulaste hulgas	1	2	3	4	5
Sõpruskonnas	1	2	3	4	5
Naabrite seas	1	2	3	4	5
Äri- ja koostööpartnerite hulgas	1	2	3	4	5
Õpingu- ja töökaaslaste seas	1	2	3	4	5
Huvi- või hobikaaslaste seas	1	2	3	4	5
Interneti suhtlusvõrgustikes	1	2	3	4	5

105. Palun öelge kui võrd rahul Te olete ...? *PALUN MÄRKIGE IGASSE RITTA ÜKS VASTUS.*

	Üldse mitte rahul	Mitte eriti rahul	Üsna rahul	Täiesti rahul	Ei oska öelda
oma tööga	1	2	3	4	5
oma isikliku turvalisusega	1	2	3	4	5
oma eluasemega	1	2	3	4	5
oma perekonnaeluga	1	2	3	4	5
oma perekonna majandusliku olukorraga	1	2	3	4	5
oma suhetega sõpradega/ lähedastega	1	2	3	4	5
oma eluga üldiselt	1	2	3	4	5

Suur tänu vastamise eest!